

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJU KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok --- 4 koruny — hal.
 Na pol roka --- 2 " — "
 Na štvrt roka --- 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :

Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 páp. komorant, kraj. vyslanec.

Majiteľ a vydavateľ :

JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, VIII. ker., József-körut 35.

sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
 ohlasky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
 malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Nitra.

V zpráve nášho časopisu o krajinskom sneme dočítajú sa naši ct. čitatelia o tom, ako odpovedal ministerpredseda Széll na interpelláciu Rakovszkého v záležitosti tých nitrianskych slúžnovských pokút.

Iste všetci dobre rozpamätáme sa aj na tie príliš sebavedomé vyhrážky Széllove na sneme, že ako on neradí nikomu nevšímaj si jeho nariadení. A pán Széll nie raz, lež viackrát osvedčoval sa verejne, že tí, ktorí by prestupovali jeho nariadenia o poctivosti a čistote volieb, takí že pocítia jeho prísnu ruku. Takto osvedčoval sa menovite vtedy, keď Rakovszky upozornil ho, že daromné sú všetky sluby jeho o tom «zákone, práve a spravodlivosti», keď úradníci v stoliciach si toho nevšímajú a šliapu nohama všetky ústavné práva občanov, z čoho zatváraj sa musí, že buďto nemá Széll pred svedolnými úradníkmi žiadnej auktority, alebo že sám Széll neverí svojim neuprimným nariadeniam.

Odpoveď vtedajšia pána Szélla na tieto predpokladania mohla každého uspokojiť. Uspokojila ona aj nás, ba vyznáme sa: boli sme ňou prekvapení. My začali sme už-už veriť, že liberálny minister a nivočenie práv občianskych nemusí neomylné vždy spolu sa myslieť. Liberál Széll s toľkým pohoršením a toľkou hrdosťou chvastal sa vtedy pri obrane svojej neustúpnosti a prísnosti voči neposlušným úradníkom, že nám temer až ľúto prišlo nad tým Czocherom a jeho pajtášmi, ktorí svojimi surovými a neludskými pokutami a daromným citovaním nevinných ľudí zhanobili pred obecnstvom slúžnovskej úrady v Nitre. Lebo to nikto, ani sám Széll, nespíe zapierať, ako aj

nezapiera, že to pokutovanie nitrianskych ľudákov bolo nemiestné, ba neludské.

Medzitým však stalo sa, že slúžneho Czochera «vyšetrovali» a odsúdili podľa Széllého

Socha Mikuláša Zrínyiho v Pešťbudíne.

«zákona, práva a spravodlivosti» na úradné pokarhanie, ale pri tom, aby si tento výtečný vlastenec neľútal príliš toho «pokarhania», nuž dali mu postúpiť na vyšší stupeň úradu slúžnovského, rozumie sa, že s väčšou mocou a vyšším platom spojeného. Tie hrdé výhrážky Széllové a ukrutná prísnosť jeho teda znamenite vystrelily, ako prázdny, nadutý mechúr sviňský, keď ho do nemožnosti chceš nadúchať. Tak sa to deje v tom liberálnom svete: nahovorí sa, nahrozí a nasľubuje sa, človek nazdáva sa vidieť pri tom veľikého somára, a keď príde k veci, nuž premení sa to nemotorné somárstvo na slabunký bzukot sotva zbadateľného komára.

Že pri takejto Széllovskej dôslednosti a hrdinskej prísnosti chytro narástly rožky nitrianskych liberálnych polbohov, dá sa pochopiť. Len v minulom čísle spomenuli sme voľbu stoličných výborníkov v Žabokrekách. Predseda voľby, Gustáv Knogler vykladal si Széllovskú spravodlivosť tak, že vpustil do malej miestnosti volebnej niekoľko židov a len títo mohli si potom postaviť dôverníkov, lebo vonku stojácich 156 ľudákov nadarmo volali ohromným hlasom mená dôverníkov svojich. A voľba sama previedla sa tiež dľa Knoglerovského vykladania tej Széllovej «spravodlivosti». Odhlasovalo na ľudových kandidátov dohromady 158 našich voličov, a liberálny predseda s liberálnymi dôverníkmi načítali ich len 134. Následkom podanej appellácie bolo vyšetrovanie v tejto záležitosti. A jestli sa tá Széllova hrdinskosť aj teraz tak strašno pochlapí, ako pri vyšetrovaní Czocharových pokút, nuž nebude to ono dobre.

Nikto nemôže byť na toľko zadubený, aby nevedel si predstaviť smutné následky takého šetrenia zjavných prechmatov úradníckych. A tu nerobíme výnimku ani s ministrom Széllom. On v prvom rade mal by sa chrániť toho, aby nezadal príčinu takému podozreniu, že oproti nezákonným výčinom úradníkov reční a vyhrážať sa vie síce, ale k potrestaniu takých výčinov prikrôčiť nemôže, bojí sa, alebo nechce. Bánffy netrestal svojich husárov-úradníkov, ale ani sa nikdy nikomu s tým nehrozil. Széll neprestáva sa hroziť priestupníkom zákona, ale na jeho jalové hrozby nikto nepadá na zem, ba ešte takých Czocharovcov vyznačia. Teda aj sa hroziť a prísnosť sľubovať, aj verejne na sneme uznať prechmaty

a nemiestnosť tých mnohých vysokých pokút, aj potom tak sa vyhovárať, ako sa vyhovárať Széll v odpovedi, danej Rakovszkému: no z takejto čudnej liberálnej spravodlivosti bude si aj obecnstvo fahať čudné následky.

Úradné osoby, obzvlášte slúžnovci a notári beztak nepoživali pred obecnstvom veľikej úcti. Vonkajšej úcti pre bázeň bolo síce dosť, ale tej pravej, úprimnej, nepriam zbývalo. Jestli ale pán minister nazdáva sa, že Czocharovskými a Knoglerovskými poriadkami dá sa napraviť podkopaná dôvera ľudu k úradníkom, nuž je na veľikom omylu. Lebo ten ľud tiež není drevený; on má tiež toľko mravného citu, že zlodeja rozoznáva od človeka poctivého. Že by bolo dovolené úradníkom zlodejstvá páchať z politiky, to ľud pochopí a uveriť nemôže. Bezočaté šliapanie práv darmo nazývajú liberáli vlastenectvom. A darmo získajú pomoc a príčinnivý súhlas so strany židov k tomu, lebo zlodejstvo ostane len zlodejstvom, a čoby ho aký veľký pán páchal, a keby aj všetci židia odriekali naň požehnanie zlatého teľaťa. Cigánka, keď ukradla sliepku a ju prichytia, nenazýva kmínstvo svoje dobrým skutkom; a tak ani kynoženie práv a svobody občanskej so strany úradníka nebude nikto považovať za iné, ako za to najpodlejšie zlodejstvo. Či je to neomylné potrebné liberálnej strane a Széllovi, aby pohoršený ľud bál sa a zhrozil toho úradníka tak, ako bojí sa pokojný a spravodlivý človek nočného zlodeja? *E.*

Ponížená prosba.

Svinná-Nováves, filiálka stavia školu, poľahke už jestvujúcu požiadavkám zákonitým zodpovedne zväčšuje, čo s materiálom a so zariadením spolu bude 4000 korún stáť.

I preto s dôverou obraciame sa na ctených čitateľov «Krešťana», že nám budú nápomocní v našom podujatí a ku zaokrytiu útrat stavebných nám s malými milodarmi prispejú.

Ponechajúc zdľhavé reči a dokazovania obmedzujeme sa len na vyrečenie toho, že obec pražiadnej základiny školskej nemá, že ľud jej je veľmi chudobný, prikutý k hrude a je v opravdu hoden podpory v chvalitebnom podniku svojom.

Akýkoľvek malý milodar s povďakou prijmemo a cestou novín kvitujeme.

Ešte raz: V mene Božom!

Andrej Staríňec ml., kurátor. Ján Kurimský, farár a predseda škol. stolice.

POLITICKÉ CHÝRY.

Proti nemeckému cisárovi.

V rakúskom rajchsráte ozvali sa českí poslanci a to takým hlasom, že to pôsobilo všeobecné prekvapenie. Príčinu k tomu zadala jedna reč nemeckého cisára.

O nemeckom cisárovi Vilhelmovi hovorili v raichsráte takými slovami, že to nemá páru na svete. Nemecký cisár Vilhelm totiž nedávno povedal v Marienburgu reč, v ktorej protinemeckú agitáciu Poliakov nazval poľskou opovážlivosťou, ba dľa iných poľskou bezočivosťou a sarmatskou opovážlivosťou.

V záležitosti tejto reči interpelloval český vyslanec Klofáč pýtajúc sa predsedu vlády, či je náklonný dať odpoveď na túto reč nemeckého cisára. Klofáč v úvode svojej interpellácie povedal, že cisár používal v svojej reči také výrazy, aké len od opitých rečníkov v krčme počuť a že túto pruskú bezočatosť pred celým svetom odmieta a konečne riekol, že na marienburgskú reč nemeckého cisára odpovedá jedným slovom: Pfuj! Na toto českí agrári a českí národní socialisti jednohlasne volali: Pfuj Vilhelm II.! Predseda na to volal Klofáča k poriadku. Medzitým ale ozvaly sa hlasy: Nemecký cisár bol opitý, keď to povedal! Klofáč na to znova začal špintáť na nemeckého cisára, načo mu predseda odňal právo slova.

Český vyslanec Fressl na to zvolal: Pfuj Vilhelm II.! Snáď sa nájde človek, ktorý ho zahluší! Schönerer zvolal: Prečo sa tak ľakáte, keď počujete slová: nemecký cisár! Na puhé spomenutie nemeckého cisára padáte hore znakom!

Ministerpredseda Körber nebol pri tomto škandále prítomný ale hneď na druhý deň osvedčil sa asi nasledovne:

Keď by riekol, že vláda odznelé slová s najhlbším pohoršením odmieta, to by neprejavilo správne naše city. Skôr môžeme riecť, že tieto slová, tieto udalosti so zármotkou odmietame. Jakože si predstavujete utváranie sa našich pomerov s daktorým štátom, keď v rakúskom sneme najsurejším spôsobom znevažujú hlavu jedného cudzieho štátu, dnes jedného, zajtra snáď už druhého. V takýchto okolnostiach stanovisko vlády je jasné. Tomuto stanovisku dávam výraz tým, keď vyhlasujem, že v tomto páde na interpelláciu, ktorá bola upravená na mňa, odpoveď odopieram. (Pochvala, hochovanie, potlesk, krik na českých laviciach.)

Pangermanismus.

Toto slovo označuje smer ten, dľa ktorého majú sa stať všetci obyvatelia Nemecka Nemcami a mimo Nemecka bývajúci Nemci majú sa udržať, ba rozmnožiť a posilniť.

Po reči Vilhelma II. povedanej v Marienburgu proti Poliakom, treba je aj nám zaoberať sa s pangermanismom. Z tej istej reči vidíme, že sám cisár nemecký je ten najväčší a najnešetrnejší pangermán. Veď sa už

ani nepodpisuje ináč, ako: «Vilhelmus II. imperator Germanorum», to jest: Vilhelm II., cisár všetkých Nemcov, čo toľko znamená, že sa on považuje za cisára nielen svojich domajších, ale aj ostatných Nemcov, n. pr. aj rakúskych a uhorských.

Či budú vedieť Prusi luteránski ponemčiť katolíckych Poliakov, alebo nie, to by sa krajiny našej netýkalo; ale týka sa nás to, že pangermánska politika pripravuje pomaly rozpadnutie Rakúska, ba už aj Uhorska. Pripravuje to tak, že poburuje rakúske a už aj naše národy jeden proti druhému. Jestli ale podarí sa rozohniť nenávisť vzájomnú týchto národov, vtedy bude ľahko pangermanskej politike víťazif.

Úspechy tejto pangermanskej politiky sú už i doteraz patrné. V Rakúsku idú sa mnohí Nemci poluteránčiť a dostávajú značnú podporu od Preisov. V Uhrách Nemci boli tí, ktorí sa najlepšie maďarčili; a dnes s doľnozemskými Šváby nenie možno už ani vydržať. Už aj tí idú za heslom: «Los von Rom» (Preč od Rímu). — Ale pangermánska politika nemôže rátať na značný úspech, iba tak, jestli aj ostatnie národnosti popúdia sa k nespokojnosti. A dnes sme už na tej ceste, že národnosti uhorské skutočne sa znepokojujú. Znepokojujú sa ale len od tých čias, ako zavádza sa u nás nemecká kulturpolitika. Nemci mali civilné sobáše a matriky, teda zaviedli ich aj u nás.

Naši liberáli boli poslali jedného úradníka do Nemecka študovať tie matrikárske poriadky. Nemci zakázali Poliakom vynaučovanie náboženstva v reči poľskej tak v chrámoch, ako aj v školách. Toto poslednie začína sa aj u nás napodobňovať. Že zvláste tieto poslednie poriadky môžu byť zkázou Uhorska, k poznaniu toho netreba šalamúnskej múdrosti. To je nie pravda, že by záujem vlasti vyzadoval utláčanie slova božieho v reči srozumiteľnej. To vyzaduje iba záujem pangermanskej politiky, ktorá len s rozvadeným uhorským národom môže si pomýšľať na šírenie svojich zásad. Otázka je len, či sa tá naša kulturpolitika skutočne k vôli Prusom prevádza, a či len z krátkozrakosti; či za darmo, a či za pruské peniaze?

Vyrovnanie s Rakúskom.

V úvodníku minulého čísla pisali sme o tom, čo je to «vyrovnanie» medzi Uhorskom a Rakúskom. Spomenuli sme, že rakúski ablegáti v otázke vyrovnania všetci budú podporovať svojho ministra Körbera. A tak sa aj má vec, len-že s tou výnimkou, že Česi použili pre seba isté hospodárske výhody. Keď im to Körber prisľúbil nechcel, opovedali mu obštrukciu, následkom čoho aj český minister Rezek podal zažakovanie. Teraz z Viedne oznamujú, že sa ministerskému predsedovi Körberovi podarilo za istých podmienok primaf Čechov, aby sa vzdali ohľadom návrhu o odanení železničných kariet a že sa mu podarí docieľiť podobný úspech aj u Veľkonemcov ohľadom návrhu o Dunajskej paroplavebnej spoločnosti. A tak pravdepodobne ani minister Rezek nebude sa zdráhať podržať ministerstvo.

KRAJINSKÝ SNEM.

Snemovňa vyslancov.

Pri pojednávaní podrobeného rozpočtu kultusministerstva spomenul Ľudák Zboray tú položku, dľa ktorej treba bude postaviť novú techniku. (Technika je vyššia škola pre staviteľov, merníkov, strojníkov a. p.)

Mik. Zboray uznáva potrebu novej techniky ale namieta, že stavba nebola oddaná staviteľovi cestou súbehu, ani to nevie, koľko bude stáť celá nová stavba a či sú plány dobré.

Minister Wlaššič poukazuje, že vláda teraz pýta úver len na stavbu chemického pavillonu a obnos je zrejme ustálený. Každoročne, ako vláda nový pavillon bude chcieť postaviť, predostre plány a žiadosť o novší úver. Professora Cziglera preto bolo treba poveriť stavbou, lebo jeho rozpočty sú vždy reálne.

Potom sa začal pojednávať návrh o doplnení zákona o pomocnej pokladnici pre hospodárskych sluhov.

Ján Černoš s radosťou víta návrh, ktorým sa odpomôže veľkým sociálnym chybám. Vyzýva ministra, aby len ďalej kráčal na započatej ceste. Odporúča, aby aj na domácu čelaď bola inštitúcia pokladnice rozprestrená. Pri ďalších zasadnutiach dával ministerpredseda odpovede na rozličné interpellácie. Medzi týmito odpoveďami vyniká tá, ktorú dal Rakovskému v záležitosti tých chýrečných trestov a pokút v nitrianskej stolici. Odpoveď tá nás ani najmenej neuspokojuje.

Na interpelláciu Štefana Rakovského o prenasledovaníach a preháňackách, ktoré páchajú administratívne vrchnosti v Nitrianskej, odvetil, že úradné zprávy nedokazujú, že by v otázných prípadoch boli sa dialy politické preháňacky. V žabokreckom okrese Ľudová strana držala poradu vo dvore istého domu, ale prístup bol verejný, nasledovne malo to byť oznámené vrchnosti. Slúžnovský úrad zakročil teda oprávnene, zavedúc vyšetrovanie, menovite keď po porade dialy sa výtržnosti v tejže obci. V Chtelnici slúžny nepokračoval ovšem pravidelne, keď priprísne pokutoval nedospelé osoby, ale bol za to i pokarhaný. A následkom všetkého bolo, že vydal nariadenie, aby administratívne vrchnosti chovaly sa slušne a aby spravodlivo pokračovali voči občanom. Prosí vziať odvetu v známosť.

Štefan Rakovský neberie odvetu v známosť, lebo ministerpredseda odpovedal na základe aktov, ktoré pochodia od vinníkov. Také aktá povstávajú tak, že vyššia vrchnosť vyšetruje a súdi nad činom nižšej vrchnosti, ktorej však snáď ona sama dala úpravu, ako pokračovať. Je všeobecne známa vec, že v Uhorsku niet tak korrumpovanej stolice, ako je nitrianska. Tam sa dejú tie najškandalóznejšie veci pri stoličnej administrácii. V Chtel-

nici slúžny prísne pokutoval 14—15ročné deti za malé priestupky, ale nie tak tieto, ako ich rodičov. Slúžny nepokračoval tak, ako zákon nakladá, preto pokarhanie nebolo dostatočné. *Minister mal ho odohnať z úradu*, bol by tým poslušil krajine i sebe.

Ministerpredseda K. Széll uznáva, že pokuty boli príprísne, ale mali apellovať, a on bol by ich zmiernil istotne. Času bolo dosť, lebo výroky boli len po mesiaci exekvované. Keď Rakovský interpeloval, vtedy boli už výroky prevedené.

Št. Rakovský: I toho bol hlavný slúžny príčinou, lebo keď patriční chceli apellovať, povedal, že niet apelláty proti tomu výroku. A neprijal ju, ako je to už v Nitrianskej vo zvyku.

Ministerpredseda K. Széll: Nuž konečne ja sám nemôžem všade byť, ani nemôžem vysielat ministerského rađu.

Mikuláš Zboray: A zaslúžil by to veru systém nitriansky.

Ministerpredseda K. Széll: V aktách stojí, že všetci bez výnimky priznali sa, neapellovali a uspokojili sa s výrokom.

Št. Rakovský: Áno, tak to stojí v aktách. Len-že aktá stolice nitrianskej lužú.

Mtnisterpredseda K. Széll: Každému bol výrok doručený a neapellovali.

Štefan Rakovský: To je tam banda v Nitrianskej!

Väčšina snemu, t. j. tí vaší roztomili liberáli vzali odpoveď v známosť! Dobre si to zapamätaj, úbohý ľudu, že liberál nemá ľútosť nad tebou. Hľa vaše krivdy boli tu jasné; sám minister musel ich uznať, a tí liberáli predsa prehlasovali našu stranu ľudovú, len aby sa vám nejakého zadosťučinenia a kúštiček pravdy nedostalo. Tak hľa sa vám odplácajú liberáli. Ozaj liberálna spravodlivosť!

Ladislav Rátkay predniesol zprávu jedného časopisu o mrzkom kúsku jedného vyslanca. «Budap. Napló» pri-niesol totiž zprávu, že srbský národnostný vyslanec Ljubomir Pavlovič, keď žiaci jedného segedínskeho internátu cestujúc domov na stanici vo Veľkej Kikinde spievali «Szózat» a «Hymnus», priskočil ku nim, osopil sa na spievajúcich žiakov, že ako sa opovážia také vraj podlosti spievať a niektorých aj ubil.

Ako Rátkay tento špatný prípad predniesol s ľava ozvaly sa výkriky: Škandál! Bezočatosť! Sništvo!

Ak je to pravda, tak Pavlovič viac v tomto sneme miesta nemá! (Výkriky s ľava: Von s ním! Von s gazemberom! Jozef Vészi: Z nemecka by ho vyzauškovali! Výkriky s ľava: To dostane aj tu!) Lad. Rátkay: Mnoho politických nemravností možno dovliecť do snemu, ale sliapanie lásky ku vlasti nie. Jestli je pravda čo čítame o Pavlovičovi, tak nemôže ostať členom snemu. (Výkriky s ľava: Vyzauškujeme ho!) Lad. Rátkay: Pavlovič by mal sem prileteť a osvedčiť sa. Neodvislá strana dosavád so zatajeným dychom diva sa na národnostné poburovanie, ale raz vybuchne ako sopka a vyhodí so snemu smeti.

Prosba k vlct. čitateľom «Krešťana».

Tolko rázy obracia sa chudoba k dobrosrdečným kresťanom a čitateľom milého «Krešťana», že my, maločaušanskí obyvatelia so žalosťou myslíme, že prameň milodarov docela vyčepraný jest, veď dobrodincom tiež len málo sa ujšlo z hmotných darov. Ale pri tom všetkom nádej skladáme vo Vás milé duše kresťanské, že vysluchnete poníženú prosbu našu a s ochotnosťou prispejete nám k pomoci s čím získate u Boha a u Matky Krista požehnanie a milosť, u nás však úctu a večitú pamiatku.

My maločaušania usniesli sme sa na tom, že k úcte preblahoslavenej Panny Márie kaplnku vystavíme, kde chválu budeme dávať Všemohúcemu za dobrodenie, Jeho sväté meno o pomoc volať, najmä ale Matke Kristovej obetu ukazovať skrze modlenie svätého Ruženca. Ale aby sme úmysel náš, ktorý doista Bohu milý je, uskutočnili, k tomu aj málo nás je, ba aj nadmierou chudobní sme. Preto obraciam sa k Vám milé duše kresťanské, ktoré to málo, čo od Boha máte, tolko rázy podelili ste medzi tých, ktorí k Vám o pomoc volali, buďte milosrdní a ráčte venovať na svätý cieľ almužnú, ktorá v podobe Božského požehnanja, skrze modlitby naše mnohonásobne Vám vynahradená bude. O vyslyšte poníženú prosbu našu! Doprajte nám tej radosti, aby obec naša zdošená bola s posvätným miestom, kde aj za Vaše dušné spasenie modlí sa budeme. Hoc aký malý dar tak prijmem, a kožto znak braterskej lásky a úcty oproti Matke Božej. My ale z hlbiny srdca povieme: Pán Boh zaplať a požehnaj stonásobne.

Milodary ráčte na veľactenú Redakciu «Krešťana» zaslať.

V mene Boha

V Malej-Čauši, 1902. mája 28-ho.

Ján Hanko, rychtár. Michal Matjaško, podrychtár.
Jozef Uhljar, prisazný.

BESEDNICA.

Sama.

Sama som ja, clivá, holubička sivá,
na tú moju úzkosť Pánbožko sa díva;
Pánbožko sa díva s vysokého trónu
do tej mojej chyžky,
hniezda vzdychu, stonu.

Pod naším oblôčkom klokotával slávik,
brúkala naň lesť, zlosť, vyštúral ho cavyk;
zapratál ho cavyk, vykolčoval krovie,
uletel miláček,
v ktoré strany, kto vie?

Zaletel miláček za hory, za doly,
ach, to moje srdce tak ma kruší, bolí;
tak ma kruší, bolí, nebodaj mi pukne,
jak mi ten môj vtáčik
v okienko nefukne.

Tukni drahý, kukni, v našom sade kútik,
ja preniesla doň kvet, snetvu, vonný prútik;
v toho kútka húšti pripravila skrýšu,
tam budeš požívať
krásnych nocí tíšu.

Tukni drahý, hupni, spanilý slávičku,
pritisnem k ústenkám útlu ti hubičku;
s tou hubičkou vtiahneš ducha môjho žiale,
tie mi budeš spievať
dumným hláskom stále.

Dlh. Poľský.

brúkat = mrmlať, cavyk = nepokoj, hurt. snetva = konárik, skrýša = schovanka.

Vystahovanie nášho ľudu do Ameriky.

Sociálny obrázok, nakreslil Lujz Osekanec.

— Náš pán farár mal vraj z vyššieho nariadenia vyzvedať sa po dedine, koľko ľudí asi každý rok opúšťa našu vlasť a ide do cudzozemska ba aj za veľké more ešte, a čo je príčina toho vystahovania? Nevedeli by ste mi povedať, môj dobrý susedko, prečo sa to pán farár dozvedoval? pýtal sa Jano Osekanec, Zaoska.

— Janko môj, to som už aj ja počul, nuž ale naše baby narobili z toho tolko klebiet, že človek z tých ich rečí niak múdрым neostane. Jedny hovoria, že páni majú vraj chudobným ľuďom vystahovaťcom zdarma dávať šifkarty do Ameriky na lustrajzu a zábavné cestovanie. Nemeec to menuje: «erholungs-rajze» — by sa vraj ľud zotavil, ako páni od postávania a lenošenia. Iní to zase vravia, že poneváč naše vrchnosti o štatističné dôkazy veľmi sa nestarajú, koľko asi nových vlastencov ku nám privandruje z Poľska, z Galicie a z Rumunska, z toho vraj chcú sa o tom štatistične dozvedať, koľko asi starých obyvateľov a synov vlasti poutekalo za hranice. Chcú vraj spraviť novú liberálnu «bilanc» medzi starými a novými hazafikmi ku budúcim voľbám liberálnym. — Iní zase aj to tárajú, že poneváč odislo už mnoho liberálnych švihákov-panákov, direktorov a Boh aj vie akých kassírov, ktorí štát a jednotlivé ústavy oškodili a milliony pokradli a s nimi do Ameriky odhajduchovali; či aj chudobní vystahovaľci z podobných liberálnych vlasteneckých pohnutí nevyháňajú peniaze von z krajiny? Bo vraj ľud tiež už počína nasledovať takých liberálno-smýšľajúcich panákov nie len v nevere, v neznabožstve ale nasledovne aj v peňažitých manipuláciach, v defraudáciach a vo vylámaní pokladníc. Chcú vraj štatistiku robiť, či ľud, alebo pánsky závratníci, švindleri vynesú viac peňazí do Ameriky. — Niektorí sú aj tej mienky, že patriční strážcovia Siona, vidiac že ľud náš nie len hmotne

ale aj duševne je opustený a že socialisti ho už počínajú vzdelávať svojimi novinkami a vo svojom duchu písanými spisbami, nuž vraj tí strážcovia nalakali sa, bo ich trochu svedomie počalo svrbieť, že je už raz čas aj o tento ľud sa duševne postarať. Každého vraj vystahovalca dajú zapísať do jediného katolíckeho literárneho spolku: «Svätého Adalberta» v Trnave, zkadial zadarmo dostanú nie len Sväté Písmo, ale aj katekismus a iné katolícke, mravné knihy slovenské. Bo vraj už nahliadli, že treba aj za katolícky slovenský ľud dačo robiť a na Spolok sv. Adalberta nešimfovať ani mu nenadávať alebo z huncútstva nepodozrievať. Ja ale myslím, Janko môj, že ľud uteká pred hladom, pred nedostatkom, pred biedou a drahým živobytím, aby mohol zplácať tie farchy, ktoré mu liberálismus s roka na rok na pleciah valí. Teda ľud náš, ktorý donáša domov peniaze, je väčší hazafík, ako tí liberálni panáčkovia, ktorí milliony vyvliekli z krajiny do Ameriky.

— Úctive prosím páni občania — ohlásil sa pán učiteľ *Nohavicay* — tomu sú príčina len tí pánslávi, ktorí ľudu malujú raj v Amerike; aká tam vraj sloboda, dobrý zárobok; tam nie je konsum na mäso, na pivo, na pálené, na petriol, na cukor ako u nás, kde chudobnému človekovi odania najpotrebnejšie potravné články, len aby hladoval. Takto máme pánslávi ľud. — Naše nové pokolenie je už ale viac oduševnené doma zostať, bo ja už dvadsať rokov učím deti spievať: «itt élned és halnod kell» — «tu musíš žiť, aj tu zomrieť».

— Pán Nohavicay! Veru hladný človek ťažko sa oduševní od tej pesničky: «tu musíš žiť, hladovať a zomrieť» — odpovedal Osekanec.

— Hja! — ohlásil sa Vendelín *Sequera*, český socialist — «pánom liberálom ľahko je oduševňovať sa, keď sedia vždy pri hojnom stole a papulujú, by náš ľud s lačným žalúdkom obdivoval ich dobrý apetít a ešte im kričal to večné éljen! Mnohí si sedia ako okolo dojenej kravy pri tom od nich vychvalovanom hazafišágu. — My nežiadame, ako oni, rajnai lazaca, rybu s tartarským sôsom alebo s majonesovou omáčkou; ani šampáner od Mum-a a Heidischka. My chceme do sýtosti čierneho chleba, poriadnú prácu, ľudskej dôstojnosti primerané zachádzanie s nami ako robotníkmi. My, ľud, nie sme «hlúpa massa» ako nás liberálni ľudo- a kňazožrúti nazývajú — ku vystrájaníu politických liberálnych figlov. Náboženstvo nám tupia, hania, vysmieľajú a odobierajú so zlým svojim príkladom. Odcudzili nás od kňazov a veľú si už žiadneho človeka nectíme. Právo nám odobierajú, hlasu nám nedajú, potravné články odoberajú, — teda čo chcú? By sme od hladu pokapali, ako ten Lazar pred stolom toho boháča žrúča dušu vypustil?»

— Vendelinko náš, ty tak nevyprávaš — upozornil ho Zaosek. Ty chodíš do českých fabrik medzi socialistov, a celý si ich zásadami napáchnutý, ako hrniec s bravčovou masťou. Na liberálny hazafišák aj ja viac nedám nič, už sme ho za 30 rokov skusili a pri ňom si naše hlavy dobre otrepali, zato, že sme všade za ním lazili; ale vieš, aj liberálci konečne sa vyžijú a odpapajú, ale tu

sa jedná o vyšší cieľ, a nie o planý, jalový, liberálny hazafišák. Každý občan nech vo svojom kruhu statočne pracuje, vo svojich požiadavkách nech je mierny, nech na výše sa nedriape, keď mu to jeho stav nedovoľuje; nech si sväté náboženstvo ctí, váži a dľa neho nech žije, nech je verným poddaným svojého kráľa, verným synom svojej matky cirkvi a priateľom svojho národa: *a vtedy* je dobrým hazafikom. Nie jeho papuľa, ale jeho skutky to budú vyprávať. Nepozieraj na pánov, ktorí žijú bez viery, bez náboženstva, bez mravov ako pohani. Každý sám za seba odpovie, keď raz smrť z jeho kože dušu vytrásie ako ploščicu.

— Nuž a čo sa mám snáď vždy modliť ako stará baba, alebo vždy pracovať ako taký otrok? — namietal Vendelin.

— Nie, ale treba oboje spojiť: *prácu s modlitbou*, bo aj práca je modlitba. Ale vieš, keď sme už pri modlitbe, ja ľúbim historie svätého písma, dovol-že, spravíme si v ňom duševný výlet. Predbežne ale chcem niečo spomenúť — podotknul Zaosek. Není tomu tak dávno, keď u nás v krajine platilo toto: «a nép sava išten sava» — «hlas ľudu je hlasom božím». Akýsi ale čert natrúsil po krajinách, trpké ovocie zfalšovaného liberalismu. Ono je to vlčie jablko trpké-horké, ktoré, keď národy zažijú, hneď všetko vyháňa zo žalúdka a v ňom spraví prevrat. — Liberálismus vytisá, kde len môže, Boha, nasledovne aj hlas Jeho, hlas boží, a podstrkuje všade ako cikoriu miesto toho hlasu, škrek «éljen».

Ponevác hlas ľudu je hlas boží, preto ľudu odobierajú hlasu pri voľbách a všade za Bohom vytisajú aj ľud. Len ešte veľú sa hanbia na celú papulu povedať, že ľudu není viac treba tak, ako Boh nie je viac treba. Len tak po-bočne spomínajú, že sedliakom, teda ľudu, netreba dať právo hlasovať pri voľbách. To aj v praksi dokazujú, bárs aj papulujú, že konštitúcie zakladajú sa na «népképviselete».

Preto aj ľud, keď vystahuje sa, či Maďar, či Sékel, či Slovák a Rutén, ide od biedy, pred hladom, pred núdzou a farchami živobitia za hranice tak. Naši droťári nechajú ženy doma, aj chlapcov za vojakov, a keď si v cudzích zemách zarobili a sgazdovali, donesú peniaze domov nie len pre famílie, ale aj pre vlasť, na dáanky, na poplatky, na zplácanie dlhov, na obnovenie chrámov božích, aj *na chlieb Svätého Antona*. A páni na to sa jedujú, už či zo závisti, či, že je ľudu trochu pomôženo a prekážky robia im, aby doma sedeli, robili a hladovali a aby krčmy prázdne neboly. Famílie ale sa tešia, aj pán rýchtár, bo aspoň skôr tie porcie posbiera a donese do berného úradu — bo rozdávaťúceho úradu nemáme. — Niektorí sú takí prísni oproti tomu ľudu, že ho okríkujú: itt éhezned és halnod kell!» «tu musíš, doma tvoju biednú dušu vypustiť!»

— Ja ale to hovorím — ohlásil sa pán učiteľ *Nohavicay* — že keď by u nás tak zle bolo a hlad by panoval, že by toľkí noví hazafíci z Rumunska, z Polska, z Ruska ku nám nefahali. Tu musí nielen mnoho cibule, ale ešte viac tučných prepeličiek sa rodiť. Slovák je pre-

beračný, zunoval tie zemiaky (krumple) s kapustou jest a z vyprešovaných výpalkov tú pálenku pif a ide paškrtiť po lepších cudzozemských kuchynách.

— Pane Nohavicay — odpovedal Zaosek — ráčite vedieť, že keď Abrahám a Lot v zemi chananejskej na toľko zbohatli, že sa niako nemohli na lúkach pomestiť a vždy boly trenice medzi ich čeladou: vtedy pokojamilujúci Abrahám povedal Lotovi: bratku, vyber si miesto či na ľavo, či na pravo, kde sa ti páči; čo sa budeme toľko hrýzť? Keď ty pojdeš na ľavo, ja idem na pravo alebo naopak. Pokonali sa, pleskli si do dlaní, s tým bol kontrakt hotový. Oldomášu nemali; však viete, že Abrahám nepil, ako vôbec žiaden Abrahám nepije ani neprepije — tú prednosť a česť nechal Slovákom. A rozišli sa; Abrahám sa usadil v peknej doline «Mambre» zvanej. Lot išiel ku Jordánu, kde boli mestá Chikágo, Najjork, Pittsburg, po hebrejsky: Sodoma, Gomorha, Seboim, Adama, kde mu žena a všetko zhorelo.

Náš Abrahám Polárštern, a Icik Mondlicht sú tiež pokojamilujúci patriarchovia našej obci; oni neľúbia «kvalt.» Keď zbohatli a nemohli sa však s našimi gazdami pomestiť v rolách, v lúkach a v horách, povedali našim gazdom: víthe čo, čo sa budeme hrýzť my a vaše deti a naše deti pri statkoch a pri záhoncoch. Podelme sa: Kheď vy gazdovia prindete do nášeho ku nám za hoferov, za paholkov, za robotníkov, my prindeme vtedy do vašeho za vašich gazdičkov. Alebo keď my prindeme ku vám čo kúpiť, vy prindete zase ku nám to prepif. A nemusia byť medzi nami mrzutosti, zvady a processe; my ľúbime pokoj, my sme nie ako vaši katolícki Icikovia, ktorí vám robia «kvalt», a vám kľajú vašeho Boha, Krista, kňaza, sviece atď. Náš Abrahám a Icik vybrali si pekné údolia, nivy, hory, záhrady, a naši skončení gazdovia vybrali si okolie veľkej rieky «Misissipi» — keď im doma už z *missi sipet* nechcelo — a utiahli sa do mesta Chikago, Sanct-Lujz, Cincinnati, alebo do Varšavy, odkiaľ mnohí sa viac nenavrátia, ako Lot s deérami sa nenavrátil do Sodomy, kde mu všetko oheň sožral a ešte aj o ženu prišiel.

— Ja neviem, čo tomu Iudu len chýba u nás — odpovedal Nohavicay. — U nás už nemusí nič veriť, ani náboženstva mať, keď nechce, a to im aj zákonom ubezpečujú. Ani nemusí si dať dieťa kňazovi pokrstiť. Ani do kostola na sobáš ísť. Môže podľa chuti kňazom nadávať. Môže vyše troch zlatých zadarmo v kréme pif. Nemusi sa ničoho báť, keď je liberálom. Môže kňazov obžalovať, keď sa mu kážeň neľúbi. V škole ich deti učíme spievať, by boly vždy veselé a kto je veselý, ten bez spevu si nič nevypije. Učíme ich, by každého človeka akéhokoľvek náboženstva ctíli, krome katolíckeho kňaza a pánsláva, bo tí nie sú naši blížni, nie sú liberáli. Aj ich učíme veľkú váhu klášť na to ustavičné «éljen», bo to je znak oduševnenia, znak, že nám je dobre.

— Pán Nohavicay, odpustite, vaše mudrikovanie a váš hazafišak je tak chybný, ako chybné sú vaše porcelánové pantalóny na kolenách a na pudle — odpovedal mu na to Osekanec.

Soznam milodarov na kostol Božského Srdca Ježišovho v Stankovanoch.

Číslo 48—49.

Adalbert Fodor 20 korún, Maria Janiga vdova 10 kor., Jozef Hromada 10 kor., Jozef Janiga 9 kor., Jozef Straka Belko 6 kor., Pútnici Kalvárijskí 2 kor. 40 hal., Jedna p. z Ružomberka 1 kor. 60 hal., Anna Štúr Kulišan 2 kor. 40 hal., Jozef Brveník 80 hal., Anna Hollý 60 h., Anna Laclavík 20 hal., Štefan Mikulec 30 hal., Katarina Maršal 60 halierov.

Po 4 koruny: Ján Prídavok ml., Zuzanna Prídavok, Ján Tatar z Rojkova, Adalbert Balogh.

Po 5 korún: Jozef Straka s kamarátami, Teresia Ficko r. Púček, Ondrej Ficko, Jozef Malcho.

Po 3 koruny: Jozef Štúr Kulišan, Zuzanna Šimo r. Fúra, Ján Lacko Drapčo, Ján Havčo ml., Štefan Smolár Miklóssy, Ján Matula st., Ján Chovanec Kabla.

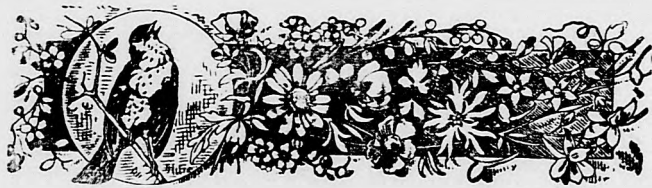
Po 2 koruny: Jozef Urban Holec, Katarina Chovanec r. Trasoň, Juraj Laco s manželkou, Katarina Holly r. Bebjak, Ján Vlossák, Jozef Prípin, Ján Pluhatar, Jozef Mišík ml., Štefan Lacko, N. Reholka z Gombáša, Teresia Mišík ml. Ficko, Tereza Mišík st., Helena Hromada, Maria Chovanec r. Kevek, Ján Halama, Anna Vančo.

Po 1 korune: Jozef Zrník Pekár, Jozef Brveník, Ján Ficko Nr. 4., Teresia Lacko r. Suma, Kudera K., Maria Lacko, Görgetegi, Peter Oswald, Zuzanna Kiseľ, Anna Prípin Lelek, Maria Búvala, Jozef Holdoš, Katarina Holdoš. Zuzanna Šimo vdova, Jozef Belko.

Sbierka P. Žofia Nikel r. Szkicsák 64 korún. Prispeli po 10 korún: Antonia Hammerschmidt r. Szkicsák, Žofia Nikel r. Szkicsák — Szkicsák Francová, Scheftsik Štefanova, Jolán Várady; po 2 koruny: Leopold Singer, Báthory Štefanova, Franc Iršík; Po 1 korune: Samuel Kasz, Štefan Klacsko, Klement Nikel a Robert Szkicsák 5 korún. — Spolu číslo 1—49. učini **5364 korún 13 halierov.**

Božské Srdce Ježišovo, daj aby sme Ťa vždy viac a viac milovali!

(Pokračovanie nasleduje.)

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovu poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačенú adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany polahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým neprávosťiam jako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú.

Vydavateľstvo novin.

CHÝRNIK.

Stav saského kráľa sa zas zhoršil. Celá kráľovská rodina shromaždená je okolo panovníka, jehož hodiny sú už spočítané.

Sňatok v panujúcej rodine. Z Mnichova telegrafujú: Bavorský princ Sigfrid v najbližšom čase zaslúbi sa s arcikňažnou Mariou Annunciátou. Knieža Sigfrid narodil sa 10. júna 1876. a je synom bavorského princa Maxmilliana a jeho manželky rod. sasko-koburgskej kňažny Amalie. Arcikňažna Maria Annunciata je dcérou arcikniežaťa Karola Ludvika, neb. brata nášho kráľa a jeho manželky arcikňažny Marie Terezie a narodila sa 31. júla r. 1876.

Noví advokáti. Pp. dr. Ludvik Mičátek a dr. Béla Ferdinandy složili v Pešťbudíne advokátsku zkušku. Blahozeláme!

Staro-turanský úverný spolok účastinná spoločnosť začne účinkovať dňa 19. t. m. ako protokolovaná firma.

Žila v troch storočiach. Vo Vajte v stolici beľhradskej po tieto dni umrela vdova po Jánovi Barabášovi. Narodila sa roku 1797, prežila celé XIX. storočie a umrela v XX. storočí. Žila teda v troch storočiach.

Živelná pohroma. Z Vrboviec v nitrianskej stolici nám píše: Obec Vrbovce dňa 5. t. m. zastihla strašná pohroma. Pol chotára zničené kamencom veľkosti vlašských orechov. Úroda poľná, stromy, bridlicové strechy strepané na capart. Príval vody bol tak mocný, že len v našom chotári zničil 25 stavísk, pobral ľuďom všetko, nielen dobytok, ale ani drúbež nebolo možno zachrániť. I dva ľudské životy padly v obeť. Bieda hrozná, niektorému neostala iba žobrčka palica. Škoda páči povrečne na pol milliona.

Zákaz vyvážania koní z Ruska. Z Petrohradu oznamujú: Najnovší cársky úkaz zakazuje vyvážať kone z Ruska. Zákaz zaiste všade vzbudí sensáciu, no najtrápenejšie dotkne sa to Turecka. V posledných časoch totiž ruské jarmoky často navštevovali povereníci tureckej vlády, ktorí hromadne kupovali kone pre nové turecké jazdecké pluky. Turecká porta následkom ruského zákazu prinútená bude kupovať kone v Uhorsku a v Bulharsku.

Vrabec. V snemovni vyslancov zjavil sa včera hlučný hosť. Nemal ani mandátu, ani vstupenky na galeriu a predseda dostal sa do svätyne krajinských záležitostí a tu sa tak hlučne a nemóresne choval, ani čo by bol nejaký deutsch-nacional z rakúskeho snemu. Celá snemovňa len totiž nikto iný, ako jeden hodný — vrabec. V poradnej sieni bolo sparvo, nuž sluhovia otvorili sklenú strechu a pretože tu hore nemohli postaviť v uhorskej gále odeného sluhu s tou veľkou bakulou, čo bol strážil otvor, nuž smelý vrabec použil vhodnú príležitosť a vletel do poriadnej sieni, kde si potom vesele čvirikajúc poletoval. Hlučný hosť ohrozoval vážnosť porady a preto predseda prv než by bol zasadnutie zahájil, rozkázal sluhom, aby vrabca vyhnali. To sa však nepodarilo a pretože otvorenie zasadnutia nemohlo sa už ďalej pretahovať, pred-

seda musel v prítomnosti dotieravého hosťa zahájiť poradu. Vrabec ešte za chvíľu sem i tam lietal po dvorane, ale potom zdá sa, zunoval počúvať reči pánov ablegátov, lebo zrazu pekne krásne vrečným otvorom odletel.

Risiko práce. Štefan Loška zo Strašova, v Trenčianskej stolici, šiel na plti ako predník dolu Váhom. Plť vyhnalo na násyp pri Kotešovej, spriečilo ju, jeden bok nadvihlo, veslo vypadlo a Loška padol do vody. Voda tam nebola hlboká, ale plť nieslo na neho aj ho plť pod seba zdlávla. Mrtvolu nenašli. Zostala mladá vdova s 8-mesačnou sirotou.

Odmena statočnej práce. Zajímavý závet urobil Karol Koch, nožiarsky majster v Temešvári. Tieto dni zosnulý priemyselník totiž každému svojmu robotníkovi poručil 600—1800 korún, jako písal v testamente, na odmenu statočnej práce. Súhrn týchto legátov obnáša vyše 10.000 korún.

Uskočení švindleri. Policia vydala zatykač proti trom švindlerom. Jeden sa menuje Jozef Weisz, ktorý pre 80 klamárske kúsky odsúdený bol do väzenia, ale pred trestom zutekal. Podobným spôsobom zmizol druhý švindler, 50ročný agent Max Weltner, ktorý pre desať klamstiev odsúdený bol na poldruha roka a tretí Bernát Feiner, ktorý oklamal jednu kupeckú firmu o väčšiu summu.

Únos dieťaťa. Z Užice (v Horvatsku) oznamujú: Blízka srbská obec bola tieto dni veľmi podesená. Poľná robotníčka Anna Minišičová vybrala sa na pole pracovať a svoje malé dieťa nechala pod ochranou 11ročnej dcéry na dvore. Zrazu vzniesol sa na dvor obrovský orol, zakrúžil vo vzduchu a potom jako strela spustil sa na dvor, uchvátil malé dieťa do svojich drapov a vyletel s ním do povetria. Na krik dieťaťa sbehlí sa susedia, avšak už len to videli, ako orol plačúce dieťa odnáša. Roľníci s veľkým namáhaním vypátrali hniezdo orla na jednej vysokej skale, vyliezli ta, ale našli už len niekoľko kostí a zakrvavené detské šaty. Keď matke oznámili čo našli, zamdlela.

Politika a láska. Pani Tjaard Krügerova, vdova vo vojne padlého syna präsidenta Krügera tieto dni vydala sa za M. Whelena, náčelníka anglickej polície v Pretorii. Tento sňatok zaiste nemalo zroniť starého Krügera; jeho vlastná nevesta, vdova jeho vlastného na bojišti vykrvácaného syna, podala ruku nepriateľovi, jednomu Angličanovi. Láska sdoľá všetko i krvou tisícich bojovníkov skropenú plemennú nenávisť.

Plukovník samovhrahom. Vo Viedni zastrelil sa plukovník Gustáv Igalfy, jeden z najchýrnejších jazdcov rakúsko-uhorskej armády. Od istého času trpel na nervositu a bál sa, že oslepne. Išiel navštíviť brata, ktorý je officierom pri uhorskej garde, a keď ho nenašiel doma, išiel do nemocnice, že sa dá preskúmať. Pokým chodil za lekárom, vytiahol revolver a zastrelil sa.

Otec a syn. Z Makova oznamujú: Tieto dni prišiel domov ku svojim rodičom pri vojsku služiaci syn gazdu Šterana Geru a žiadal peniaze od otca a keď mu tento

nechcel dať, lebo ani sám nemal, mladý Gera schytil sekeru a oboril sa na rodičov, potom zapálil jeden stoh slamy a chcel otca i matku hodiť do ohňa. Otec i s matkou pred divokým synom skryli sa do jednej komory a keď ich syn aj ta prenasledoval, starý Gera schytil pušku a zastrelil syna. Mrtvolu vojaka odviezli do nemocnice a otca zatkli.

Maturitná zkúška v Kapošvári. Na kapošvárskom gymnásiume triadvadsať osmotriedných žiakov prihlásilo sa na maturitnú zkúšku, pri písobnej však, ako známo, žiaci klamali, následkom čoho, jako teraz z Kapošváru oznamujú, na telegrafické nariadenie ministra výučby len deviatich pripustili ku ústnej maturitnej zkúške. Štrnásť sú teda predbežne odmietnutí, kedy však budú môcť zopakovať zkúšku, nevedno, lebo výrok ministrov ešte nedošiel.

Španielske rehole. Z Madridu oznamujú: Vláda zostavuje štatistiku o španielskych reholách. Dosiaľ 42 okresov zaslalo žiadané dáta, z ktorých vysvitá, že je tam 6000 kláštorov so 60.000 mníchami a mniškami. Viac okresov ešte nezaslalo popis mnišských rádov. Má sa to, že v Španielsku je spolu asi 100.000 mníchov a mnišiek.

Vyznačený sudca. Anton Ruby, predseda senátu pri kráľ. Kurii, odobral sa do pensie a z tej príležitosti kráľ udelil mu rád Železnej koruny II. tr. Ruby je pôvodu ruského a navštevoval i predstavenia, ktoré usporadovávali pešťbudinskí Slováci. Prináležal on k vzorom sudcov tak čo do vedy, ako i samostatnosti a svedomitosti.

Leva ako domáce zviera chová si sochár Eggen-schwylér v Zürichu. Lviček uliahol sa 1. januára tohoto roku a má pre svoje behanie štyri izby; keď je vonku pekne, váľa sa po záhrade na slneci a so svojim pánom podniká ďaleké výlety, beží za ním ako pes, chová sa veľmi slušne a civilisovane, rád sa hrá s deťmi a s kočkami bez toho, že by ich pohrýzol alebo len škrabnul. Až do budúcej zimy vytrvá v úplnej slobode. Teraz je mu najmilejšou pochútkou — flaša teplého mlieka.

Bohatý lov docielili rybári vo vodách pri Pole. Chytili do 600.000 sardeliek, ktoré na tamejšom rybacom trhu predali 24—30 kusov po 24 hal.

Zkaza jednej rodiny. Úžasný prípad oznamujú z obce Danány v baraňaskej stolici. Tamojší gazda Štefan Patkó v stredu večer so svojou 11 členovou rodinou večeral usmažené huby. Vo štvrtok ráno našli celú rodinu bez seba, zamdletú a behom dňa ôsmi členovia rodiny zomreli následkom otrávenia, ostatných troch snáď budú môcť lekári ratovať.

Povodne. V Mármárošskej pustoši povodeň. Vyliala sa Tisa aj rieka Iza, zaliala Mármárošskú Sihof a viac obcí, narobiac mnoho škody a uvaliac mnoho ľudí do biedy. Z Mármárošskej Sihote oznamujú so dňa 13. júna: Dnes ráno od dažďov rozvodnená Tisa a Iza vystúpily z koryta a zaplavily veľkú časť mesta. Predmestie «Bandžalgo» zvané a Koššuthová-úlica, teda asi 200 domov, sú vo vode. Vojsko, polícia, hasiči spojenými silami pracujú na odstránení nebezpečia. Hlavný župan barón Rosner sám vedie ratovnú akciu; policajný kapi-

Z rytierskej hry: Meixner, hl. dozorca koňských s ajní.

tán Franc Szöllőšy ratoval osem ľudí od istej smrti. Voda zaplavila aj mnohé obce, tak Izasačal, Dragomirovú, Mojsen Borsany, Horný Bišov a iné. — Povodeň oznamujú sj z Koložváru: Medzi Egerešom a Madar-Nadašom voda v dĺžke jedného kilometra porúchala železničný násyp. Medzi Borgó-Prundom a Deášom povodeň porúchala cesty a dráhu samošskej železnice, následkom čoho premávku zastavili. Povodeň veľmi mnoho škody narobila aj na poliach.

Židovská reálka. V N. Meste n/V. je nižšia židovská reálka. Dňa 11. t. m. bola v Pešťbudine u ministra Wlaššiča deputácia novo-mestskej židovskej obce pod vedením vyslanca Vietorisa s prosbou, aby tú reálku povýšil na vyššiu. Minister sľúbil tú vec preštudovať.

Nechcú učiteľky. Školská stolica mesta Sabadky uzavrela, že vytvorí učiteľky z konkursu na uprázdnené stanice učiteľské v školách na taniach mestských. Zastupiteľský sbor zavrhol appellátu, proti tomu uzavretiu predloženú.

Jubilárna púť do Lourdu.

Ako každý rok, tak aj tento rok pohne sa sprievod do Lourdu.

Odehod bude z Prešporku na **21-ho júla**. Cesta povedie na *Einsiedeln, Lyon, Paray le Monial, Toulouse* a *Zürich*.

V spomenutých miestach bude sa spoločnosť všade baviť jeden deň; v Lourde sa bude zdržovať 4 dni.

Kto by mal tedy mienku k tejto púti sa súčasťníť, nech sa hlási u nižemenovaného sprievodecu, ktorý aj program pošle každému na žiadosť.

Michal Dobsa, dekan a farár v Mor. Svätom Jáne (Morva Szt. János) Pozsony m.

Hor' sa do Levoče!

Vrelé slzy kajúcich hriešnikov a tie sv. Missie, ktoré horliví kazateli nášho biskupstva a iní duchovní bratia v Kristu behom troch dní k úcte levočskej Panny Marie sideným ctiteľom Marianským vydržiavajú, nútia mňa k tomu, by som aj tohoto roku slavnú púť do Levoče zariadil. 30-ho júna osobný vlak pohne sa ráno o 4 hod. 10 minút zo Žiliny, vo Vrútkach bude o 4. hod. 40 min., v Stankovanoch o 5 hod. 34 min., do Ružomberka príde o 6 hod. 10 min., do Liskovej o 6 hod. 14 m., do Teplej o 6 hod. 17 min., do L. Sv. Mikuláša o 6 hod. 48 min., slovom o 10 minút neskôr ako raňajší riadny osobný vlak. Cestu až do samej Levoče po železnici prekonáme. Ta idúc, celá karta sa vymení, nazpät ale zdarma. Osvedčujúci lístok každému vopred odošlem. Konečne oznamujem, že toho roku pod drahocennou a vzácnou zástavou ku cti najsv. Srdca Pána Ježiša a Kráľovnej najsv. Ruženca venovanou do Levoče pôjdeme. Prihlásiť sa možno u mňa až do 18-ho júna.

V Habovke, p. p. Zuberec, (Orava) 12. mája 1902.

Ján Hattyár,

habovský farár, č. strážnik sv. Domu v Lorete a vodca púte.

Dva jubilarne dary údov braterstva sv. ruženca v Košiciach.

Svätý Otec náš, rímský pápež, rozkázal, aby na všetky v minulom roku jubilarne postavené kríže daný bol nápis: Ježiš Kristus, Boh-človek, žije, kraľuje a rozkazuje. Bez pochyby to sv. Otec rozkázal napísať preto, aby nás tento nápis upomínal, že ten Ježiš, ktorý niekedy jako opovržený človek potupnou smrťou na kríži umrel, je náš Boh, ktorý, keď sa všetky storočia jako para mihajú, zostáva a, čo Pán vekov a všetkých národov, žije, kraľuje a rozkazuje.

Údovia braterstva košického tiež postavili výborné dva pomníky, ktoré na dlhé časy budú o ich láske a horlivej štedrosti svedectvo vydávať.

Prvý jubilarne postavili a obetovali ku cti Panny Marie, asice na jej oblúbenej Hore Levočskej, ktorý pomník je: skvejúca sa *zlatá koruna* na hlave jej zázračného obrazu. Obetovali títo nábožní údovia tento dar na hlavu svojej Kráľovny, do jejžto svätej služby sa oni zapísať dali, a ktorú oni každodenne svätým ružencom pozdravujú a korunujú, aby jej takto dali na javo svoju lásku a povďačnosť za všetky prijaté dobrodenia zvlášť na tejto jej svätej Hore, na ktorej Ona len k nášmu dobrému, a na dôkaz

svojej nesmiernej lásky k nám Slovákom postavila svätý a velebný svoj trón, ku ktorému my každoročne v tak veľkom počte putujeme. Nech táto milostivá Kráľovná údom braterstva jak tento, tak všetky iné vzácne dary, ktoré oni k jej úcte na túto svätú Horu obetovali, hojne odmeniť ráči. Nech im na tomto svete v potrebách pomáha a po smrti nech ich privedie na Svätú Horu k svätému Synovi svojmu.

Druhý jubilarne pomník týchto údov je skvostný gotický kalich, ktorý v predminulom roku jubilarne tisícročného uvedenia kresťanstva v zemi uhorskej obetovali pre Dominikánsky chrám svoj braterský, v ktorom sa oni sv. ruženec modlievajú a sv. sviatosti prijímajú.

Tento kalich je umelecký prevedené dielo majstrovské, dľa nákresu dp. Ludvika Kondrádeho, vojenského kaplána a konsistoriálneho radcu. Zhotovený je nasledujúcim spôsobom: patena a hornia časť kalicha je zo zlata, vokol okrášlená symbolickými znakmi chleba a vína, asice v emaili. Nad tými okrasami okolo kalicha je veniec zo 111 drahých perál. Stredná časť kalicha (tak zvaný «Nodus») je zo striebra pozlátená, na ktorej je osem gotických kaplniek, v ktorých sú malé strieborné sošky 7 svätých Dominikánskeho rádu, asice: sv. Dominik, sv. Tomáš Aquinský, sv. Vincenc Fererský, sv. Pius V., pápež, sv. Katerina Senenská a sv. Róza Limanská. Ponevác tento kalich je vyhotovený na pamiatku uvedenia kresťanstva v zemi uhorskej, a údovia braterstva sú Slováci, riaditeľ braterstva dp. páter Rafael Lakosil za slušné a spravodlivé pokladal, aby v ôsmej kaplnke bola soška sv. Methoda, apoštola Slovákov, ktorý bol biskupom nitrianským a skrze ktorého Slováci už dávno pred Maďarmi na vieru Kristovú privedení boli. Pod tými kapličkami je emailovaný nápis: «Jesus Rex». Zvlášťne okrášlená je dolnia časť kalicha, na ktorej vidíme vyobrazenú myšlienku uvedenia kresťanstva v zemi uhorskej v štyroch umeleckých prevedených emailovaných obrazoch, asice: na prvom krst sv. Štefana; na druhom, jako obetuje zem uhorskú P. Marii; na treťom sv. Ladislav; na štvrtom bl. Margita, mníška rádu sv. Dominika dcéra Belu IV., kráľa uhorského. Medzi tými obrazmi sú štyria anjeli, ktorí držia štyri odznaky asice: odznak Dominikánskeho rádu, odznak pápežský, odznak uhorskej zeme a odznak mesta Košic. Pod tými

odznakmi sú v zlate zasadené štyri opály, pochádzajúce zo zeme uhorskej. Na spodku kalicha je nasledujúci venovací nápis: **CALIX BENEDICTIONIS VNIGENITO INTEGRÆ VIRGINIS FILIO DICATVS PIIS OBOLIS SOCIETATIS ROSARIANÆ COLLATIS CASSOVIÆ.**

Kalich tento ktokolvek vidí, každý ho jako krásne umelecké dielo majstrovské obdivuje. Jako kalich, tak i korunu vyhotovil zlatnícky umelec, Karol Huber v Hartbergu v Štyrsku, ktorý je jak pre tieto majstrovské diela, tak pre dosť obstojnú lacnotu odporúčenia hoden. Koruna Matky božskej stála 2600, a kalich 3300 korún. Obidva tieto vzáctne dary z almužní údov braterstva zapatriť vyšmenovaný riaditeľ braterstva dp. páter Rafael Lakosil, kňaz rádu sv. Dominika, ktorý keď korunu Matke Božej kúpil si umienil a údov braterstva ku skladaniu milodarov vyzval, títo z vďačnosti a lásky k milovanej svojej Matke Levočskej v krátkom čase nielen na korunu potrebnú summu složili, ale si umienili kúpiť aj tento kalich, túto posvätnú nádobu drahej krve Kristovej, ktorou On nás niekedy tak boľastne vykúpil, a v našich predkoch aj nás pred tisíc rokami do ovčince svojho prijal, v ktorom nás On tou svojou svätou krvou krmí a napája, a sa za nás Otcu svojmu nebeskému každodenne obetuje.

Daj Bože, aby sme jako dobré ovečky pastiera tak dobrého v tomto svätom ovčinci jeho, na tom svete nábožne žili, anjelský pokrm tento hodne prijímali a ním posilnení niekedy na večnosť sa odobrali. S.

Vyzvanie k predplateniu.

Časopis náš je natoľko známy a obľúbený u ľudu, že netreba nám o ňom mnoho reči šíriť. Každý čitateľ náš pozná tie výborné služby, ktoré «Kresťan» prekonal v prospech ľudu.

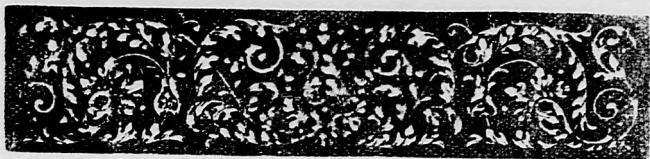
Aby však blahonosné účinkovanie «Kresťana» čo možno všestranné a mnohútné bolo, z toho cieľu je to prepotrebné, aby každý z vás, kto len čítať vie, sa predplatil naň. Len takto docielime to, že zásady naše každý pozná a k nim sa prihlasovať bude. Ktorýkoľvek ľud nečíta si svojich novin, musí zaostať a iní mudrejší ľudia vykorisťujú ho tak, že konečne ho úplne zhubia.

Predplatná cena našich novin je:

na celý rok	...	4 koruny
na pol roka	...	2 koruny
na štvrt' roka	...	1 koruna.

Predplatiť treba len na túto adresu:

«Kresťan» kiadóhivatala
Budapest, VIII., József-körút 35.

DOPISY.

Veľká Lehota.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľactený Pán Redaktor!

Ráďte, prosím, aj od nás dačo uverejníť v našom obľúbenom Kresťane.

Keď sa nám voľby pominúly, človek by si bol myslel, že už bude pokoj od tých slobodomyselných panákov; a ono je to naopak. Im to vždy ešte hučí tá «Ľudová strana» tak, ako keď človek odíde od dajakej peknej bandy ktorú dlho počúval. Tak sú aj im priverženci jej protivní, a pritom, kde len môžu, vysluhujú im slobodomyselnú pravdu.

Tak sa stalo aj s mojím bratom teraz. Pred niekoľko týždňami mu bol požehnal Pán Boh chlapca, ktorý pre zrodenú slabosť o tri týždne zomrel.

Podotýkam, že aj náš pán dr. Major videl toto dieťaťko, a osvedčil, že je slabé na toľko, že mu žiadne lieky nepomôžu, a mu ani liekov nepredpisal.

Tu naraz dal citovať môjho brata okr. sirotsky, pán Martinček pred súd a hneď ho aj posúdil na 10 korún peňažitej pokuty za to, že nevolal tri týždňovému dieťaťu doktora, čo u nás je ten zvyk, že pokutujú len na 1 korunu lebo na 2 koruny.

No dnes si už taký zvyk vzali tí ľudia, že radšej dajú tú korunu, lebo prípadne aj dve, lekárovi, jako by sa dali pokutovať.

Ja ale zas tak si myslím, že je to už ten liberálny zákon, ktorý ženie doktorom na mlyn; ovšem že by sa mal radšej postarať o to, aby bolo dakomu poľahčené. A hľa, keď sa ti dačo pritrafi, nuž pomstíš sa budú na tebe, že si ľudák.

Toto sú hľa tie liberálne pravdy! Pri tom ešte to sdeľujem ct. čitateľom a redakcii, že keď si žiadal ten «végzés», nuž mu povedal pán Martinček, že aby si najal voľakoho čo mu to napíše, že je on neni povinný zadarmo to napísať.

No to už potom bude, keď už aj zato budú brať sudcovia ekstra platy, keď voľakoho odsúdia.

No, ale s týmto nemyslíte si, že by ste nás asnád zmýlili! Nie! My staneme si tým pevnejšie pod zástavu našej «Ľudovej strany» a pomocou jej si budeme naše práva vyhľadávať.

S týmto ostávam s úplnou úctou A. B. ml.

Poznámka. Že vo vašom páde muselo byť veľmi protivné tú peňažitú pokutu platiť, to si vieme predstaviť. Za to ale aj to musíme tu povedať vám a všetkým čitateľom, že ten zákon o takých pokutách samo v sebe je nie zlý. Zákon ten bolo treba nie k vôli doktorom vyniesť, ale preto, lebo je to neodtajiteľná zkušenosť, že naše pospolitý ľud veľmi ťažko a neskoro volá k chorému

dieťaťa lekára. A preto je to, že v celej Európe nikde nepomre toľko detí, ako u nás v Uhorsku. Zákon ten týka sa ináč len detí mužského pohlavia a s týmto zákonom majú sa zamedziť také pády, kde by sa dieťa pomocou lekára veľmi dobre ochránil dalo, kdežto bez lekára musí zomrieť. Že pritom nerobí sa výnimka ani s takými deťmi, ktoré sú už od národu na svet nesúce, to sa tomu zákonu zazlievať nesmie. — Iné je ale to, že vám tak vysokú pokutu namerali a že vám výrok písomný doručil nechceli. Keď musí ten otec pokutu položiť dľa zákona, nuž veru musí aj ten úradník tiež plniť povinnosti svojej dľa zákona a nie hlúpe posmechy vystrájať z poriadnych ľudí!

* * *

Veľké Leváre.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Blahorodný Pán Redaktor!

Jestli za dobré ráčite uznať, uverejnite mojich pár riadkov.

Už viac rokov, jako čítam «Kresťana»; ale ešte doposavád nedečítal som sa žiadneho dopisu z našich Veľkých Levárov. Chcem teda ja dačo sdeliť o veľkolevárskych ľudákoch. My tu máme takých ľudákov, jako aj pri poslednej ab'egátskej volbe sme mali takého korteša ľudového. (Jedného roľníka, len že šaty nosí remeselnícke.) Tento teda bol našim kortešom ľudovým. On jako taký v remeselníckych šatoch oblečený pán, prišiel na ľudovú stranu kortešovať, kdežto viac myslí za liberálnou stranou preto, aby sa mohol dostať za rychtára; ponevác u nás by chcel každý byť rychtárom, že by nemusel robiť, ale len s paličkou si po dedine chodiť a tie masné hrnce lýzať.

Preto je aj u nás každý len zatiaľ ľudákom, kým sa nedostane do obecnej služby, a keď sa už dostane za dajakého prisažného, alebo za dajakého aspoň len výborníka, potom sa už prepotvorí, prevrhne, tak, že ostane s neho najväčší liberál. Nuž takých my máme ľudákov!

Pri tomto chcem tiež dačo sdeliť ct. čitateľom aj o našich obeňých úradoch

My máme u nás tiež takých úradníkov a prisažníkov, že keď si ho zvolia občania, nuž prisahá jako bude spravdlive a bedlivo konat' svoje povinnosti pre všetkých: či je to chudobný alebo ten najbohatší. Ale dnes, keď dôjde dakto chudobný s dajakým pánskym úradníkom k súdu, nuž už vtedy nehovorí pravdu tú, čo povedal keď prisahal na spravdlivost a pravdu, ale hovorí a súdi tak, že by môhol byť s tým pánom dobrý, aby môhol ešte tým lepšie a ľahšie dostať sa k tým hrncom masným a ich vlyzovať.

Teda drahí čitatelia a občania, nedajte sa za nos vodit' takým ľudákom, ktorí sú len za ten čas s vami priatelia, zakiaľ si ich nespravíte rychtármi alebo čo len tými výborníkami, ktorí chcú si nad vami s paličkou po dedine chodiť a jako páni na vás chudobných v práci sa dívať.

Volte si takých ľudí za rychtára a výborníka, ktorí sú telom a dušou za vás!

Jeden ľudák.

Malé-Borové (orav. stol.)

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Vysokostený Pán Redaktor!

Ráčte nasledovné riadky uverejniť v našom oblúbenom Kresťane.

Ďakovať Pánu Bohu, sme už jarné práce porobili, len-že ťažko sme ich ukončili. Úrody sa krásne ukazujú. Stromy zakvitli tiež bez mrazu. Časy sme mali suché trochu, ale nám dažď polial, nuž sa dobre ukazuje zase všetko. My tu máme vtáka, ktorý rád židom kváka. Svet je u nás triezlivý, iba židák stesklivý. Už sa svet teraz nedáva židom do moci, keby nám len chcel byť ďalej Pán Boh na pomoci. Už si ten svet groš šanuje, a židov sa tiež varuje; iba máme tu ešte jednu locigu, ktorá si ráda vyborguje a vypije po tichu. A preto sa vždy jej muž so židom vyvadil, že či by on jednej žene alebo aj židovi neporadil.

Počúvajte pán Abrahám, ale nech sa vám neprisahám: Naším ženám tak «borgovač», žid «musí po predku chrbát nagotovač». Ja mám ale aj majetok, a pri tom aj veľa dietok; keď-že žena borguje, potom jej muž bohuje. «Keď si vžona ploč, alebo še stroč, ti nemáš nic a ja te hovám; a keď žid (dlžník) príndže jo še skovám, a ti otvor džvire, nabohuj mu do mačere, nech dostane s interesom, tak ši šklore šklorky česom, alebo šklor výndže zkúta hneď že židom bude balamuta. Žid učekne v jedne strane, a muž tluče svoje žune; lebo žena rada si vyborguje, a čo še jej peňazí pošle na gorelce preholduje. Pamätaj-že žide, jak jej naborgujete, že aj vejkanie bedže!! Svet sa ryktuje húfom na púť do Levoče, a už aj riadke moje, zakončené máče.»

Ján Vdovka,

pravdomlúvny obsekanec borovský.

* * *

Johnstown (Severná Amerika.)

Vel'actený Pán Redaktor!

Ráčte nasledovné riadky uverejniť v našom oblúbenom Kresťane.

Neni tomu dávno, jako som bol upovedomený o radostnej a srdcu plesajúcej zvesti.

Zvest táto pôsobila mi v citoch veľkej radosti preto, keď som bol toho presvedčenia, že už aj v mojom rodnom mieste Búr sv. Juri (preš. st.) založil sa kresťanský a ľud milujúci «Potravný Spolok».

Po obdržaní zprávy toho spolku som hneď prikočil aj k peňaznej podpore, ktorú som hneď aj na účastiny toho spolku zaslal s viacerimi.

Hľa pekná to zvest drahí kresťania. Takto by sme sa mali teda všetci občania vždy uzniesť, a podať si pomoc jeden druhému, aby pri takýchto podnikoch, v ktorých dá sa nám vidieť, že nám nebude k zlu ale len k dobrému, mohli sa vynasnažovať na toľko, aby sme takéto spolky ponajprv sviazali refazou mohútnosti, aby žiaden nepriateľ do nich vniknúť nemohol a potom v nich začal účinkovať; ponevác dobre ste toho povedomí, že oproti týmto spolkom sú dost' hodní úžerníci, lakomci, ktorí vždy bočia a nenávidia to, čo je kresťanské.

Teda drahí soľuobčania! Upomínam Vás, aby ste už neboli tak lahostajnými na proti tým nepriateľom t. j. židom. Neverte ich sladkým slovám, nedopusťte si ich do prýbytkov našich vtedy, keď s vami sa najprijemnejší priatelia. Prečo? Preto, pretože vtedy si Vás pchajú do vrečák svojich tak, že ani sami nespozorujete, jako on to priateľský robí svami.

No, žiaľ Bohu, že ešte nachádzajú sa mnohí takí kresťania, ktorí sú tak zátrvdliví, že nevedia sa rozkapacitovať nad nehodou tou, v ktorej si myslia, že zle robia s tou ich Khonovco-kontohladosťou oproti niektorým svojim bratom kresťanom? Ó nie! Robia to všetko tým horšie, tým horšie len pre seba, ale nie pre nás! No aj takí, sú mnohí, ktorí nepodporia to, čo je kresťanské; lež radšej čo je židovské a s tým chcú to dokázať, aby mohli čím väčšiu hanu klášť na takieto podniky. Ale keď príde zanedlho ten svrchovaný čas, v ktorom bude sa klepať na prsti každému tak, že pocíti kde a pri čom má ostať!

Tak, drahí rodáci! Nedajte že sa zviesť na cesty takýchto publikantov, u ktorých už nenachádza sa kresťanské srdce ani duša, ale radšej hľadte, aby ste mohli vy jeden druhého dobre poznať a milovať sa, jako sa to jednému kresťanovi požaduje a patrí; aby ste vydržali brat s bratom, sestra so sestrou; aby ste podporovali to, čo je naše kresťanské a nie čo je cudzie!

Hľadte že, aby sme už raz mohli byť sjednotení v tom jednom a v tom istom dorozumení, že by sme už mohli čím skôr pracovať na roli jednej! Podporujme teda takéto spolky, kruhy a zásady, ktoré sú naše kresťanské, by mohli nám už raz prevítať ku pomoci a prospechu nášho ľudu.

Jestli tedy jeden-každý poddáte sa tomuto návrhu a tejto práci, uvidíte čo zvíťazíme.

Chcem tedy pripomenúť ten náš novozavedený v Búrskom Sv. Juri «Potravný Spolok», kde počítuje sa asi 600 čísiel. Môžeme tedy očakávať potešenie, pri toľkýchto občanoch v spolku našom. Teraz ale tiež to pripomenúť musím, že len tak môže spolok tento účm-kovať, keď postaví si na čelo ľudí takých, ktorí budú telom dušou zastavateľia tak pre spolok, jako aj pre údob.

Tak, drahí bratia! Chyťme sa teda do práce a oddajme sa na cestu pravú, aby sme už neboli tak hatení, jako sme doposavád; lebo však vidíte, že biedný a slabý sme; prosme Boha, by zoslal svetlo, ktoré by svietilo nám pred nepriateľmi v tomto plačlivom údolí.

Z hlbín srdca pozdravujem Vás všetkých, som

Jozef Mečír.

Púť na kalváriu v Haliči v (Pol'skej.)

Tak zvaná kalvária Zebridovská v Haliči pri Krakove bude sláviť bežného roku 1902 od 1-ho až do 31-ho augusta 300-ročnú pamiatku svojho založenia.

Kalvária táto bola založená dňa 2-ho augusta roku 1602. Mikulášom Zebridovským a generálom Krakovským.

Po celý čas toho jubilea a celý mesiac august, budú

sa konat' sv. missie na dvoch miestach. Asice: jedni sa budú konat' v kláštore a druhé v hrobe Matky Božej na Jozefata doline. Prvé sv. missie započnú sa: 1-ho augusta, druhé 8-ho augusta a tretie 23-ho augusta. Jubileum sa skončí 31-ho augusta.

Kláštor kalvársky dostal od pápeža Leva XIII. veľké privilegium, ktorý je na Baziliku povýšený. — Na ten čas bude sa po všetkých železničných drahách platiť len polovičný plat cez celý mesiac august.

Čo sa týka processie z Čáčanského okresu (stolice trenčianskej) pôjdeme len tak, ako aj obyčajno každoročne chodievame na 8-ho augusta. Po obede sa pohne veľká processia s Čáčanského kostola so sprievodom veľk. prepošta Čáčanského, ktorí nás odprevadí až k mostu s požehnaním.

Ako starší pútníci od Trnavy, z Prešporka a Peštubudina už dobre vedia, že my peší prideme na kalváriu len 11-ho augusta večer.

Kto by teda išiel, nech si má to na zreteľi vždy, že by aj po železnici bol už na 12-ho augusta ráno v Kalvárii. Kto ale by chcel s nami peší putovať, ten nech zosadne v Čáci na 8-ho augusta.

Značím sa so srdečným a rodáckym pozdravom váš brat

A. Červjenka,
učiteľ a riaditeľ pútu.

Pre malo-čaušanskú obec, na stávanie kaplnki na podporu milodari nasledovní dobrodušní katolíci poslali:

J. Dobrotka z Porubi 4 koruny, Kálmán Breštenský z Prievidze 10 k., Ondrej Kupček z Veľkej Čauše 16 k., J. Pauchlik z Veľkej Čauše 10 k., Ernest Sporian z Prievidze 5 k., Štefan Pálik z Prievidze 1 k., Rudolf Černay 1 k., Fraňo Roháč 2 k., Valent Vavró 2 k., Ján Černay 2 k., Vdova Jána Černay 1 k., Rudolf Černay 1 k., Ján Réday 1 k., Ján Kendel 1 k., Jozef Trdina 1 k., Ján Gramantik 2 k., Štefan Chládek 1 k., Michal Tomášik 1 k., Ján Tonheiser 2 k., mladší Ján Mečár 1 k., Gašpar Stánček 1 k., Michal Mečár 1 k., Ignác Sapári 1 k., Imrich Pálik 1 k., Valent Ďurják 1 k., Fraňo Selecký 1 k., Ján Leporis 2 k., starší Štefan Suroví 1 k., Fraňo Čerčík 1 k., Michal Hojts 2 k., Ján Struhár 1 k., Ján Zimányi 2 k., Ján Stánček 1 k., Štefan Kardoš 2 k., Jozef Ulrich 1 k., Peter Vavró 1 k., Ján Mišík 1 k., Ján Khubach 1 k., mladší Štefan Suroví 1 k., Štefan Maroši 1 k., Matej Šóška 2 k., Juraj Adámik 2 k., Mesto Prievidza 10 k., Eugen Kiš 4 k., Koloman Sathmáry 1 k., Valent Slošár 1 k., Dr. Ján Skičák 2 k., Ondrej Krajčik 2 k., Ottilia Horváth 1 korunu, Štefan Fila 2 koruny, N. N. 1 korunu, N. N. 1 korunu, Vdova Jozefa Schütanec 2 koruny, všetci z Prievidze, Michal Rajnoha Krásno 1 korunu, Koloman Tóth z Podhradia 1 korunu, Ladislav Talló z Podhradia 1 korunu, Jozef Rajnoha Veľké Uherce 1 kor., B. Guzikovský z Prievidze.

Spolu urobí 125 korún.

Pán Boh zaplať a stonásobne vynahrad.

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Kreštan kiadóhivatala Bpest, VIII. József-körút 35.*

Rozširovateľ «Kreštana», Horný Liptov. Ponevác si tak veľmi žiadate odpoveď v odkazoch, teda tu ju máte: 1. My vďačne prijímame radu aj posudzovanie so strany dobromyseľných čitateľov, ale žiadali by sme si, aby sa patričný nehanbil aj meno svoje podpísať. 2. Že dávame obrazy, robíme to ohľadom na väčšinu našich čitateľov. Snáď budete vedieť, že bez obrazov by nás tlačiareň toľko peňazi nestála. Obrazy budú teda aj napozatým vychádzať. 3. Že nepíše sa tak ostro ako predtým, to sa mylíte. Proti veľkému huncútstvu píše sa ostrejšie, proti menšiemu miernejšie. Keď vy tie noviny chváľte, my tiež nemáme nič proti nim. Ale by ste ich mali aj teda podporovať, bo nestoja si dobre, ako vôbec žiadne noviny, krome «Vlasti a Sveta», ktoré prinášajú samé temer obrazy a tlačené sú literami ako palec. Že tamtie, Vami chválené noviny napádajú nás, o tom nevieme; ale jestli by aj tak bolo, my tie noviny napádať nebudeme. — Ostatne poznamenáme len toľko: my od vás, Liptákov, a zvlášte od zakladateľa tých vychválených novín nemáme vôle sa učiť. V Ružomberku mohli ľudáci zvíťaziť pri voľbe ablegátskej: a prečo nezvíťazili, lež podporovali niektorí liberála? Povieme Vám: pre také mudrovanie, ako je vaše. A či má z Angyala ošoh neaký strana ľudová, alebo potešenie národ? To ani sami neveríte.

Jeden ľudák, V.-Leváre. To je pravda, že ľudia sú veru vrtkaví; ale preto netreba hneď každého za liberála držať preto, že sa s liberálnymi úradníkmi nevádi vždy.

Joréf Mečír, Amerika. Pekne od vás, že pamätáte na domovinu. Váš dopis iste dobre bude pôsobiť na vašich spoluobčanov.

Gyulinovič, Poznansko. Chráňte sa takej prisahy a takého sprisahaného spolku tajného. Nevyrozumeli sme, čo vlastne chcete; len sa nám vidí, že ste to tam akísi nábožní anarchisti. Kde sa zamýšľa vraždiť, to je anarchia.

Follrich K. Svätý Júr. Opravenie tej správy, ako žiadate, podáme v budúcom čísle.

Odberateľ Kr. Sv. Júr. Dopis budúce. My známe vášho nového p. farára ako horlivého ľudáka. Nepochybujeme, že ním aj zostane a ani mestská vrchnosť ho v tom nepomýli.

Ján Vdovka. Také dopisy môžete aj inokedy nám doposlať. Dačo mohli by ste napísať aj z najbližšieho okolia vášho. Na pr. o tom, koľko ľudí vyvandrúva ztadiaľ a koľko židov prichodí z Haliče.

Ponižená prosba ku ct. Obecenstvu!

S poniženosťou sa utiekame ku milosrdenstvu ct. Obecenstva, by boli láskaví nás svojimi milodarmi podporovať. My totižto by sme radi do nášho kostolika jeden Organ dať postaviť, ale Bohužiaľ slabé sú k tomu sily naše. Pre tú príčinu sa utiekame ku milosrdenstvu dobrých ľudí, prosiac, by v mene Božom obetované milodarky svoje na nízudanú adresu ráčili odoslať. Nech im to Pán Boh stonásobne vynahradí. Z hlbokou úctou zostávame v Murány-Hutte (gömörská st.) 1902. 15-ho mája. V mene cirkevníkov *Pavel Pavlovskij*, učiteľ.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť tuto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielať peniaze na vydavateľstvo «Kreštana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

«**Listy Svätého Antona**». Mesačný časopis ku rozširovaniu milodarného chleba chudobných. Ročník II. číslo 3. Vychodí na 1-ho v každom mesiaci na šesťnásť stranách s utešenými obrazmi. Predplátne na celý rok 2 koruny, do Ameriky 75 centov. *Predplatiť treba na túto adresu: Administrácia «Listy Sv. Antona» Budapešt, VIII., Szentkirályi u. 28/a.*

Novinky tieto zaoberajú sa hlavne s vecmi, ktoré týkajú sa úcty Svätého Antona. Podávajú tedy životopis Svätého, opisujú zázračné udalosti, ktoré sa na prímluvu Jeho staly, uverejňujú zprávy zo všetkých strán, kdekoľvek si tohoto Svätého nábožne ctia. Pri tom cieľom týchto novín je, aby boly rozmanité; preto prinášajú články aj také, ktoré sú nie vo vlastnom smysle slova náboženské, lež viacej len kresfansko-spoločenské, týkajúce sa vážnych otázok života.

Novinky tieto prijalo katolícke slovenské obecenstvo veľmi prajne. Vychvaľujú nás, že naše novinky práve s takou úľubou čítajú čestní mužskí, jako aj nábožné sestry. Aj vrchnosť cirkevná obrátila pozornosť svoju na nás, i viacerí biskupi žehnali nám; najnovšie ale arcibiskup kaločský osvietený P. *Juraj Császka* verejne v pastierskom liste svojom odporúčal naše «Listy Svätého Antona».

Katolícky ľudový katechismus. Spísal Fr. Špirago. Preložil Štefan Mišik. Vydal Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Druhý diel: Učenie o mravoch. Tlačou Jozefa Teslika v Skalici. Cena 3 kor.

Dedinský hasič od Zaoska. Poučnosťabavná rozprávka s obrazom. Cena 20 hal. Kto objedná naraz 20 kusov, dostane ich za polovičnú cenu. Kto si knižočku už objednal, peniaze poslal, knižočku ale nedostal, nech to odpíše terajšiemu majiteľovi: «Rózsa Kálmán a manžel. Budapešt, VIII., Szentkirályi-u. — a dostane na miesto objednanej a vyplatenej už knižky dve.

Aj «**Vybrané Spisy Humoristické Zaoska**» dostať u Kolomana Rózsu (Budapešt, VIII., Szentkirályi-u.) asiace za 1 korunu. To sú všetko veľmi veselé, ale aj veľmi po-

učné spisy. Dýcha z nich samá mravnosť a nábožnosť. Kto chce mať skvostne viazanú knižku túto, nech pošle 2 kor. ale čím skorej.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XIV. číslo 5. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 kor. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Juraj Babka v Lipt. Sielnici (Liptó-Szielnicz).

Mravná čítanka pre náš ľud. Vydáva: Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Sošit XIII. Hospodárska nauka. Napísal A. Bažik. Sošit I. Druhé vydanie. Cena 60 hal.

Časy naše sú už predsa na tolko pokročilé, že aj roľníci budú museť nie len dľa starých zvykov obrábať si polia svoje, lež použiť všetko to, čo novšia doba k rozumnejšiemu hospodáreniu nám poskytuje. Kto nechceš zaostať, obstaraj si knižočku túto, z nej sa mnohému poučíš.

«**Posol božsk. Srdca Ježišovho**» — časopis obrazmi okrasený k rozmnoženiu úcty božsk. Srdca. Vychádza u pátrov-jezuitov v Trnave, Prešporská stol. mesačne raz. Predplatná cena na celý rok aj s prílohou 1 kor. 60 hal.

Prosba.

Prestavanie a zariadenie dvoch škôl v sídelnom dome školských bratov pôsobí najväčšiu a najťažšiu starosť mojich chudobných veriacich. Dobre vediac, s jak veľkou radosťou prijali čitateľa veľacteného katolíckeho obecnstva tú zvesť, že sídelné miesto uhorských školských bratov sem bolo osadané, z ktorého pre katolíckeho školy našej drahej vlasti statní učitelia budú rozposielaní toto povedomie dá mne úfaj, že veľactené katolíckeho obecnstvo v uskutočnení tohto plánu, menovite v prestavaniu a zariadení tých hore pomenovaných škôl svojimi láskavými milodarmi bude mňa napomáhať. Preto najhlbšou úctou spojenou prosbou obraciam sa na veľactené katolíckeho obecnstvo čitateľov, aby boli tak láskaví svojimi milodarmi prispieť k prevedeniu tohto slachetného cieľu. Aj tú najmenšiu obeť s povďačnosťou prijímam. Prijatie milodarov v novinách budem kvitovať. Milodary prosím zasielať na meno nižepodpísaného. Ján Boll, farár.

Ceny potravných článkov.

Upozorňujeme ct. obecnstvo, že temer všetky ceny sú v korunovej mene značené. Teda dobrý pozor na to dať. Ďalej na miesto 100 klgr. (metr. cent) je mnohokrát tovar len po 50 kiloch značený:

Pšenica: Potisská 9·10—9·60 kor., peštianska 9·05—9·50 kor., z Báčky 9·15 kor., banátská 8·95—9·20.

Jačmeň: na krm 6·10—6·20 korún, do pálenice — kor., na várku — kor.

Kukurica: 5·10—5·20 kor.

Číslo:	0	1	2	3	4	5
Cena:	15·90	14·70	14·40	14·20	13·60	13·20
	6	7	7½	8		
	12·60	12·—	11·—	6·—		

Otruby. po 100 kil.: drobné 5·— korún, hrubé 15·— korún.

Strova: Fazula veľká biela a okruhlá po 7·15—7·75 brnava 7·50—7·75, pestrá 5·25—5·50, drobná 8·70—8·95, cudená 10·50——. **Hrach:** 09·00—11·20, lúpaný 20·——. **Šušovica** horšia 08·—, lepšia 15·00—16·—. **Mak:** 26·50—28·50, všetko po 50 klgr.

Semená: Červená datelina nová ——. Lu-cerna 43·—38·—, všetko 50 klgr.

Raž: 6·75—7·— kor.

Ovos: 7·25—7·60 kor.

Sviňská masť 50·00—50·50, Slanina ³/₁₀₀ 48·—⁴/₁₀₀ 48·75—, udená dobrá slanina 48·50— po 50 klgr.

Remeň: podošvy k. 250—310; terey prima k. 270—280; anglické odpadky k. 240—265; telaciny k. 370—390; pitlingy —; koňaciny vrázkované k. —; —; tažené k. —.

Bliskavy remeň k. 145—150; prsné listy k. 175—180; horniacke futrienky: strednie k. —, väčšie — metr. cent.

Tvoje svine budú tučné, hrubé a masné, ich mäso bude chutné, jestli svinský popravujúci prach od Doktora Trnkóczyho do krmu dávať budeš. Od upotrebenia jedného paklika takéhoto prachu už veľkú premenu možno zbadat, cena jedného paklika s úpravou potrebovania 50 hal., 5 paklikov 2 koruni, k dostaniu je v každom kupectve, keď nie, tak po pošte v lekárni Trnkóczyho v Lajbachu, Krain, u tohto posledného sú k dostaniu: Doktora Trnkóczyho vyznačené žalúdkové-kvapky, (tieto sú také, jako Maria-Cellské kvapky, Balsam, Žalúdkový liker, kapusné víno atď, (1 fl. 40 hal.), 6 fl. 2 koruni, pilulky, k prehnaniu a k čisteniu žalúdka 1 škat. 42 hal., 6 škat. 2 kor. 10 hal. Kašľanie, plúca a prsia čistenia 1 fl. 56 hal., 6 fl. 5 kor. Lámka, pichanie kostí alebo krče 1 fl. 1 kor., 6 fl. 4 kor. 50 hal., Otlakový flajster 1 fl. 80 hal., 6 fl. 3 kor. 50 hal.: Čistujúce a poľahčujúce the (čaj) 1 pak. 1 kor., 5 pak. 4 kor.

Denné podakujúce pripísi, aj od doktorov chvalia tento liek.

Ku meraniu pozemkov — commassatii — odporúčame p. **Leopolda Borossy** ho, merníka v Prievidzi (stol. nitrianska.) *

Ako som už viacráz počul, usilujú sa moji «dobrý priatelia» také chýry rozširovať, že už menšie meračky a práce nepodujímam pre rozličné príčiny, menovite však preto, že som «veľkými prácami» zaujatý. Tieto chýry jednoducho za hlúpe nepravdy vyhlasujem.

S úctou

Lipót Borošši v Prievidzi.

Kupujme žiacke Lósy.

Pod ochranou jeho Jasnosti arcikniežaťa Augusta Jozefa a pána arcibiskupa Kološa Vassaryho jestvujúci ústav

Maria Kongregácia

pre chudobných žiakov — usporiada — veľkú hru lósov. Hra lósov 31. októbra 1901. pod 85.126 numerom skrze uhor. kráľ. financ. ministérium dovolená bola.

T'ah 1. októbra 1902.

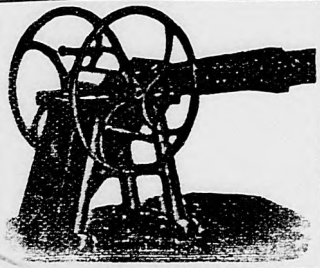
Cena jedného lósu jedna koruna.

Hlavná výhra v cene **10.000** korún. Spolu **1135** výhier.

Lósy sú k dostaniu v kancelárii žiackych lósov. Budapest, II., Alkotmány-utca 2., pri väčších objednávkach vyše 15 kusov rozosiela franko.

Páni hospodári! Netreba vám viacej hospodárske stroje z cudziny alebo od firiem nám nepriateľských drahšie kupovať, lebo moje výrobky dosiahly značnej dokonalosti.

Odporúčam svoje najnovšie: **Mláfačky s oceťovými guľicovými ložiskami**, ktoré idú o polovicu ľahšie, než ktorékoľvek iné.

Zentúre dla najnovších modellov. **Zlepšené rajtáre**. **Výborné sečkovice** amerického a anglického systému. **Triery**. **Strúhadlá** na burgyňu. **Šrotovníky** na zrno. **Stroje** na siatie. **Pluhy**, brány. **Stroje** na rezanie kapusty. **Mač-**

kadlá na syr, borievky a na hlynu. **Zeľzné man-gle** na prádlo, **decimálne váhy** a stroje na lámánie stromovej kôry.

Cenníky zašlem na žiadosť zdarma a franko.

Michal Treskoň,

strojník a majiteľ dielne na hospodárske stroje
v **Bytči** (Nagy-Bittse).

36—4

Najväčšia dielňa sveta na kosa,

vyznačená už na mnohých výstavách, jako [aj na výstave lanskej v Londýne so zlatým peniazom a čestným vysvedčením, je

Sohrova Sväto-Antonská fabrika na strieborno-ocelové kosa.

Výstraha.

Fabrika 100 korún vyplatí tomu, kto vie preukázať «Sohr Sväto-Antonskú» kosu z daktorej inej fabriky.

200 korún vyplatí tomu, kto z pomiedzi 100 «Sohr Sväto-Antonských» kôs vie preukázať päť zlých.

JOZEF SOHR,

V SOMOGY-SZILL-E.

Kto úplne spoľahlivú a dobrú kosu chce si zadovážiť, ten dotiaľ od nikoho nech si neobjedná kosu, kým si od výšspomenutej chýrečnej firmy obrázkový cenník nežiada, ktorý ona hockomu na žiadosť **darom a vyplatene** zašle. Fabrika garantuje v každom ohlade svoje dôrobky, a nezodpovedajúce kosa budú s ochotou premenené. Pri objednávke 5 kusov poštové trovy platí fabrika, pri 10 kusoch okrem poštových trov, ešte aj jednu kosu zdarma pridá. — **Shromažďiteľom výhody!** — Viac tisíc podakujúcich listov a dostatočných objednávok nachodí sa k pozreniu,

Ceny Sv.-Antonskej-kosa sú:

60	65	70	75	80	85	90	95	100 cm. dlhé
90	—95	1.—	1.05	1.10	1.15	1.20	1.25	1.30 zl.

Amergausky brúsiaci kameň pre kosu najlepši.
1 kus 50 hal., 10 kusov 4 koruny.

„Triumph“ Strieborna-ocelové náčinie ku nakutiu.
Kladívko a penka 1 kor. 70 halerov.

Diamant ocelová britva s tiročnou zárukou kus po 1 zl. 50 kr.

————— Každý nech si žiada cenník na dopisnici. —————